

forholder sig rigtigt, at Lovudkastet ogsaa angaaer de sidstnævnte Fæstegaarde, og naar vi da tænke os et Tilfælde, hvor en Mand eier en enkelt Bondegaard, har ikke for Tiden selv bruger, eller eier en anden Bondegaard foruden den, han selv har i Brug, saa er det ikke afgjort, at Tilfældet nødvendigviis stiller sig saaledes, at Eieren under ingen Omstændighed vil kunne komme til at bruge den omhandlede Gaard. Men, dette tilsvdesat, og med Diet henvendt alene paa Godseierne, der jo ganske vist i Reglen ikke selv kunne bruge deres Bøndergods, er det da en ligegyldig Sag, er det Noget, der opløser sig i et blot Penge-spørgsmaal, at man her — imod Erstatning — vil fratage en Mand den Eiendom, hvor- til hans Livsstillning knytter sig, den Eiendom, han lovligen har erhvervet, og siden har besiddet under Lovens Beskyttelse, at man vil kaste ham ud af den Kred, hvori han som Godseier hidtil har levet, og i hvilken han maastee onsker fremdeles at leve og virke? er dette et blot Penge-spørgsmaal? Og endvidere: man vil tvinge Godseieren til at ombytte Grundbesiddelsen med Capital; men veed ikke Enhver af os, at blandt alle Realiteter er i Almindelighed Grundbesiddelsen den sikreste, den meest betryggede, den, der lettest modstaaer Tidens Chancer, og som Besidderen i Reglen mindst er udsat for at miste, medens omvendt Capitalen lettere ganske eller tildeels vindes ham ud af Hænderne ved mangehaande tilfældige Omstændigheder? og Staten skulde Intet have at betænke ved at træde hen til en Eier, som er lovlig Besiddet af sit Gods, og sige: „Du skal miste det, Du skal modtage istedet derfor en Vardi, ikke i anden Grundbesiddelse, men i Penge.“ Jeg siger, skulde Staten herved Intet have at betænke? skulde den betragte det som et simpelt Penge-spørgsmaal, ligt det Spørgsmaal, der stillede sig for hiin Mand, som gik hen i Banken for at faae en Halvhundrededalersseddel ombyttet? Og man skulde fratage Eieren hans lovligen erhvervede, hans lovligen besiddede Eiendom, fratage ham den paa en Tid, da alle Kyndige ere enige om, at Forholdene netop ere saadanne, at der er al Udfigt til, at Grundbesiddelsernes Vardi vil vore, medens omvendt Capitalernes Vardi

vil synke? Det er her i Salen ved flere Leiligheder blevet udtalt, at det var magtpaaliggende, var paatrængende vigtigt, at frem- skynde Selveiendoms Udbredelse netop under de nuværende Forhold, for at denne Stigen, som Alle vente i Grundbesiddelsens Vardi, kunde paa sikreste Maade og i videste Omfang komme Bønderstanden tilgode. Nu vel! men hvad der her er den Enes Fordeel, det er den Andens Tab, og jeg spørger da atter: er her virkelig Intet for Staten at betænke, naar Retfærdigheden skal see Fyldest? — Men der møde os her endnu andre Betragtninger. Staten skulde træde frem mellem Eieren paa den ene og Brugeren paa den anden Side; mellem Den — jeg gjentager det — som lovlig har erhvervet sin Eiendom, som har erhvervet den og indtil dette Dieblit besiddet den under Lovens Beskyttelse, og som Intet har foretaget, hvorved han skulde have sin Eiendomsret forbrudt — mellem ham og Den, der kun er Bruger, Intet uden Bruger, skjønt vel Bruger for sin og sin eventuelle Enkes Livstid; og Staten skulde sige til Eieren: „Du skal miste din Eiendom, thi jeg vil give den til Den, som ikke er Eier, som ingen Ret har til at blive Eier, men som jeg vil skal være det.“ Ja, Fæsteren er kun Bruger; jeg har oftere berørt dette, og jeg skal ikke blive træt af, saa ofte jeg finder det fornødent, at komme tilbage dertil, hvorlidet det end maatte anstaae visse Medlemmer her i Salen, der stundom synes at røbe nogen Ulyst til at høre disse Betragtninger; det er, mener jeg, allerede ikke saa Lidet vundet, naar falske Paastande kun med en vis Sky vove at træde frem. Men jeg skal ikke trættes ved at møde den grundløse Paastand, at Fæsterne ere mere end Brugere, ere Medeiere af Fæstegaardene, saa ofte en sllig Paastand maatte træde frem eller dukke frem her i Salen; og jeg skal love mere: saa ofte der gjøres Forsøg paa at støtte denne Paastand med Grunde eller blot Skin af Grunde, skal jeg paatage mig at gjendrive disse, og Løftet vil ikke blive vanffelligt at indløse; thi sandelig, disse Grunde skulle med en let Haand kunne kastes overende. Men, som sagt, Fæsteren er og bliver kun Bruger, han har